

VISJONER OG MULIGHETER

Akantus

HERREGÅRDEN I LARVIK, HAGEN OG OMGIVELSENE

Vestfold
museene

Larvik
kommune

Bakgrunn

- I 2021 vedtok Larvik kommune **Byutviklingsprogrammet 2024–2027** (KST 175/21). I dette vedtaket ble det besluttet å prioritere oppstart av pågående byutviklingsprosjekter.
- Herregårdshagen og Larvik Museum inngikk da i **Prosjektportefølje 1**.
- I sak KST 081/24 ble det presisert et behov for en tydeligere og mer restriktiv prioritering av byutviklingsprosjektene.
- **Akantus** ble her valgt som et av tre prioriterte prosjekter.
1. Indre havn 2. Akantus 3. Rådhus.

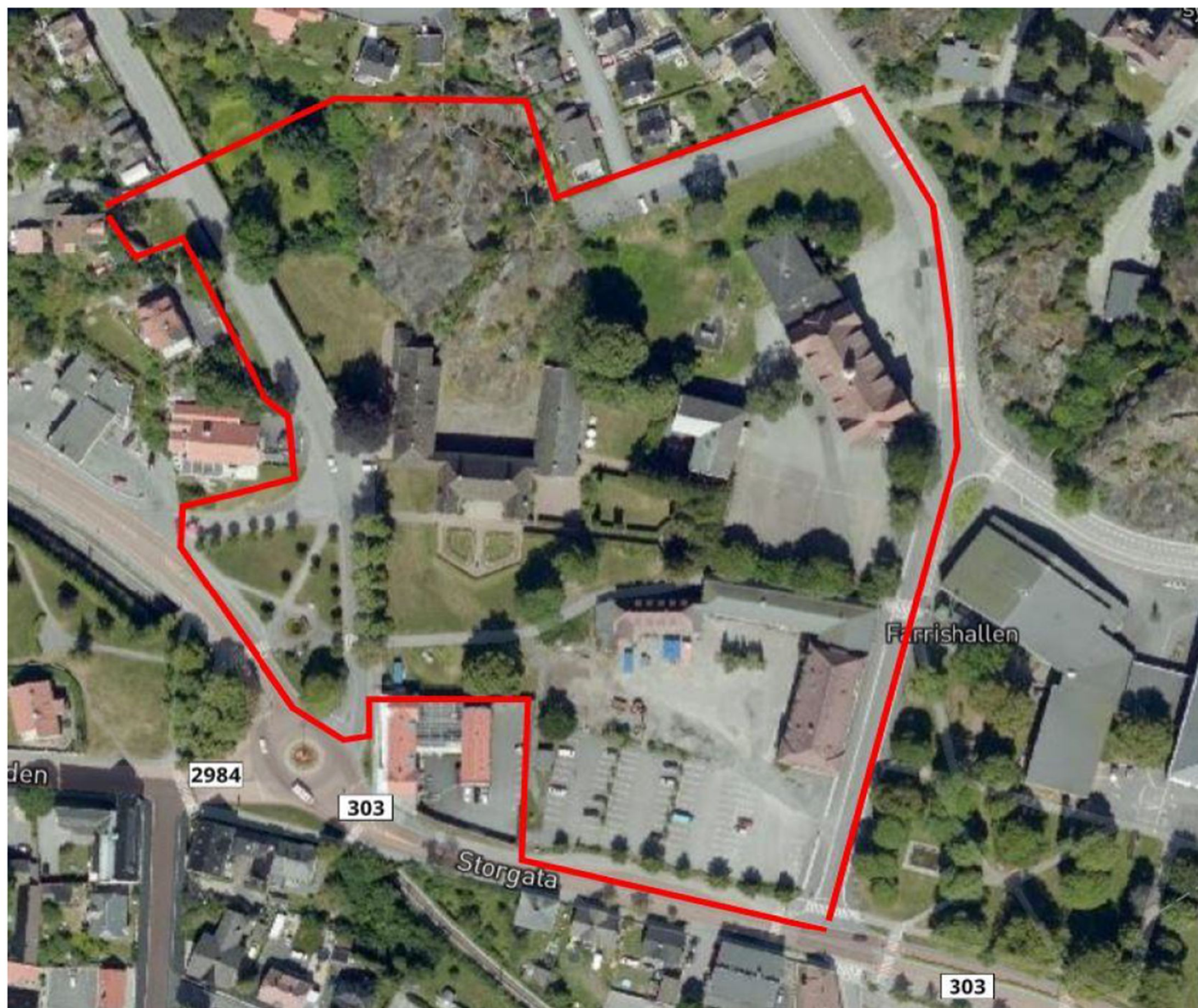
Finansiering fase 1

Eksterne tilskudd per 31.12.2025:

- Vestfold og Telemark fylkeskommune: 25,5 mill. kr
- Sparebankstiftelsen DnB: 8,7 mill. kr
- Sparebankstiftelsen BV: 2,3 mill. kr
- Staten: 3,0 mill. kr
- Herregårdens venner: 50 000 kr
- **Totalt: 39,55 mill. kr**

Samarbeidsavtalen - bakgrunn, innhold og betydning

- Gir et felles formål og retning for Akantusprosjektet
- Avklarer roller, ansvar og styring mellom partene
- Sikrer forutsigbarhet i økonomi, organisering og fremdrift
- Legger grunnlag for videre politiske beslutninger om drift og utvikling

Larvik herregård

- Felles prosjekt for Larvik kommune og Vestfoldmuseene IKS.
- Omfatter Herregården, Herregårdshagen, Gamle Mesterfjellet skole og omgivelsene

Vi samarbeider om:

Foto: John Nilsen

Herregården er oppført som residens for Laurvig grevskap i 1674. Bygningen ble vedtaksfredet i 1923. Vestfold fylkeskommune er kulturarvmyndighet.

Larvik kommune eier herregården og har ansvar for vedlikehold og hovedansvar for sikkerhet.

Larvik bymuseum åpnet i 1929 og var i mange år et kommunalt tiltak. Vestfoldmuseene IKS overtok formelt ansvar for forskning, formidling og utvikling av Herregården som museum i 2009.

I Akantusprosjektet samarbeider vi for å få til det beste for bygningen, både vernehensyn, kunnskapsutvikling og tilgjengelighet skal ivaretas.

Gjenskaping av interiørene og formidling av historien

Foto: Georg Aamodt

Vestfoldmuseene investerer i gjenskaping og tilbakeføring av interiørene.

Foto: Ane Ringheim

Hvert år besøker flere hundre barn og unge Herregården.

Restaurering

Oppstart høsten 2024. Status pr. januar 2026:

NIKU: Fargeundersøkelser og konsolidering i gangområder 1. og 2. etasje, kammerbordets gemakk, den store salen, det hvite kammeret og forgemakket. Et rom gjenstår våren 2026. Kr. 4.000 000

Juuhl & Bratfoss: maler- og tømrerarbeider, innsetting og reparasjon av vinduer. Gangområder, salen, kammerbordets gemakk og spisegemakket. Kr. 4 000 000

Restaureringen er finansiert med midler tildelt av tidligere Vestfold og Telemark fylkeskommune. Videreføres i 2026 så langt midlene holder.

Foto: Aleksander Oxholm

Vi samarbeider om:

Gamle Mesterfjellet skole

Vedtatt oppført i 1916. Arkitekter: Morgenstierne og Eide AS.

Ferdigstilt og innflyttingsklar i 1918.

Rehabiliteres av Larvik kommune for **Larvik Museum, Verket** og **frivilligheten** med verksteder og lavterskel aktivitet.

Planlagt **ferdigstilt i 2027**. Finansieringen av rehabiliteringen gjøres over investeringsbudsjettet i Larvik kommune.

Vi samarbeider om:

Herregårdens hage. De arkeologiske undersøkelsene ledes av Vestfold fylkeskommune, Kulturen i Lund og Vestfoldmuseene.

Frykter fjellet skal rase ned i hagen

Østlands-Posten

LØRDAG
31. mai 2025
Nr. 60 UK-22
Årgang 145
Løssalg kr 59,-

FOTO: KJERSTI BACHE

Tenk at skolegården på gamle Mesterfjellet skole ble bygget over to store karpedammer som ble anlagt omkring 1680 for grev Ulrik Fredrik Gyldenløve. Hagearkolog Aja Guldåker viser med armene hvor den østre karpedammen ligger.

SIDE 24-26

Åpner for unntak i vanningsrestriksjonene

Kokken Kristian på Molo sverger til godt mel

Ønsker videoer og vitner etter tyverier i Tjølling

ARKEOLOGENE HAR FUNNET DEN ØSTRE KARPEDAMMEN I HERREGÅRDSHAGEN

Unikt funn i skolegården

DIGER KARPEDAM: Hagearkolog Aja Guldåker står midt i Gyldenløves karpedam, som i følge en registrering i 1773 var hele 29 x 13 meter.

FANT TRERØR: Arkeolog Julie Askjem fjerner leire fra det store trerøret som har ført vann til den store karpedammen.

FURBENT ASSISTENT: Aina Aslie står ved siden av Aja Guldåker som har en bærbar seng i en likea-bærepose.

ALLE FOTO: KJERSTI BACHE

LAG PÅ LAG: Velt nedst er den naturlige sandjorda, som er gul, så kommer lag med jord og leire som er bygget for at karpedammen ikke skal stige ut.

Nå kan man tydelig se Gyldenløves karpedam som trolig var hele 29 ganger 13 meter, i det største og tidligste barokke hageanlegget i Danmark-Norge. Og trerørene som førte vannet til dammene, de har kommet til syne nå.

Tenk at skolegården på gamle Mesterfjellet skole ble bygget over to store karpedammer som ble anlagt omkring 1680 for grev Ulrik Fredrik Gyldenløve. De arkeologiske undersøkelsene ledes av Vestfold fylkeskommune, Kulturen i Lund og Vestfoldmuseene. Hagearkolog Aja Guldåker viser med armene hvor den østre karpedammen ligger. Hun har med seg en firebent arkeologi-assistent, som især ser i sin seng, som er en likea-bærepose. I middelalderen pleide de å feste kanten med planker, men det ser vi ikke spor av her. De har nok heller bundet massene med en leirkafe i kanten, sier Trude Aga Brun, som også er arkeolog i Kulturen i Vestfold fylkeskommune. Men den går ikke helt opp til kanten, kommenterer Aja Guldåker. Noen treplanker stikker opp på rekke, som er markert med gule plaststikker. Vi tror de kan ha blitt brukt til å holde innplantingen i vannet. De skulle gjennom en forråpsprosess slik at fibrene kunne brukes til å lage linstrå, sier hun. Vi graver og gjør funn, så pusler vi sammen historien sammen med skriftlige historiske kilder, geologi og biologi.

Her skrå bakken tydelig ned til karpedammen, peker hun. Aja har med seg en firebent arkeologi-assistent, som især ser i sin seng, som er en likea-bærepose. I middelalderen pleide de å feste kanten med planker, men det ser vi ikke spor av her. De har nok heller bundet massene med en leirkafe i kanten, sier Trude Aga Brun, som også er arkeolog i Kulturen i Vestfold fylkeskommune. Men den går ikke helt opp til kanten, kommenterer Aja Guldåker. Noen treplanker stikker opp på rekke, som er markert med gule plaststikker. Vi tror de kan ha blitt brukt til å holde innplantingen i vannet. De skulle gjennom en forråpsprosess slik at fibrene kunne brukes til å lage linstrå, sier hun. Vi graver og gjør funn, så pusler vi sammen historien sammen med skriftlige historiske kilder, geologi og biologi.

Her skrå bakken tydelig ned til karpedammen, peker hun. Aja har med seg en firebent arkeologi-assistent, som især ser i sin seng, som er en likea-bærepose. I middelalderen pleide de å feste kanten med planker, men det ser vi ikke spor av her. De har nok heller bundet massene med en leirkafe i kanten, sier Trude Aga Brun, som også er arkeolog i Kulturen i Vestfold fylkeskommune. Men den går ikke helt opp til kanten, kommenterer Aja Guldåker. Noen treplanker stikker opp på rekke, som er markert med gule plaststikker. Vi tror de kan ha blitt brukt til å holde innplantingen i vannet. De skulle gjennom en forråpsprosess slik at fibrene kunne brukes til å lage linstrå, sier hun. Vi graver og gjør funn, så pusler vi sammen historien sammen med skriftlige historiske kilder, geologi og biologi.

Her skrå bakken tydelig ned til karpedammen, peker hun. Aja har med seg en firebent arkeologi-assistent, som især ser i sin seng, som er en likea-bærepose. I middelalderen pleide de å feste kanten med planker, men det ser vi ikke spor av her. De har nok heller bundet massene med en leirkafe i kanten, sier Trude Aga Brun, som også er arkeolog i Kulturen i Vestfold fylkeskommune. Men den går ikke helt opp til kanten, kommenterer Aja Guldåker. Noen treplanker stikker opp på rekke, som er markert med gule plaststikker. Vi tror de kan ha blitt brukt til å holde innplantingen i vannet. De skulle gjennom en forråpsprosess slik at fibrene kunne brukes til å lage linstrå, sier hun. Vi graver og gjør funn, så pusler vi sammen historien sammen med skriftlige historiske kilder, geologi og biologi.

KIRSEBÆRHAGEN: Aina Aslie (til høyre) kan fortelle Trude Aga Brun, Aja Guldåker og Aleksander Osholm at de sitter i det som var kirsebærhagen.

sjøen. Var det to karpedammer i hagen? Nei det var fine, og en som ble anlagt litt senere som hørte til det som var grunnskolehagen helt nede der murellutikken ligger, forteller Aina Aslie. Hun kan fortelle at det var karper og karusser i dammene. Hva er karusser? Det er en fisk i karpfamilien som er mer hardføre enn karper, som er mer avpasset vårt klima, sier Aja Guldåker. De gjør seg noen tanker om grunnen i hagen. Det er naturlig løst i hagen. Det er kanskje noe av årsaken til at steinlattet tæste ut, sier Aina. Aleksander Osholm forteller at det er området rundt de to store karpedammene som er det første som skal gjenskapes av Herregårdshagen. Vi ønsker å komme i gang med arbeidene raskt, derfor er det viktig å få høvet ut så mye kunnskap som mulig fra dette området nå, sier hun.

Rør til hovedfontenen. Bli med og se på et annet spennende funn, sier Aleksander Osholm, og tar oss med ned mot gangvass mellom Torstrand skole og Herregårdshagen. Her skulle Fritzøe Eberg grave fremvassvann til Thor Heyerdahl videregående. Men de måtte stoppe, for det er for mye historie i bakken, sier Aleksander, og stopper opp. Nede i grava dukker et gammelt trerør opp. Her ser vi tydelig et stort rør som går over et mindre rør. Det er dette røret som førte hovedfontenen i hagen med vann. Hvor lå hovedfontenen? Den lå trolig der hvor gangvassvannet møter lønnyttet på Torstrand skole, sier han og nikker mot den rosa murveggen. Fontenen hadde et vannspray på fette meter, og den lå i midtakson av hagen, sier han og ser opp mot det øvre hjørnet av gamle Mesterfjellet skole, der grunnmuren til steinlattet ble funnet for tre år siden. Det er et fall i bakken derfra og ned til hovedfontenen, og innstievelingen i vannet er med på å gi vanntrykket som skal til for å få en skikkelig fontene. Det blir spennende å se om vi kan finne spor av fontenen i neste omgang, sier Aina Aslie.

HER LÅ DAMMEN: Aja Guldåker viser med armene hvor den østre karpedammen ligger.

«Vi graver og gjør funn, så pusler vi sammen historien sammen med skriftlige historiske kilder, geologi og biologi»

FONTENE-RØR: Her ligger det tykke trerøret som går over i et tynnere rør til det som var Herregårdshagens hovedfontene.

Kjersti Bache

kj@stl.no

Fortsetter på neste side →

Vi samarbeider med:

- Herregårdens venner
- Larvik barne- og ungdomsteater
- Eidsvoll 1814
- Østfoldmuseene
- Vestfold fylkeskommune
- Kulturen i Lund
- Universitetet i Oslo
- Universitetet i Sørøst-Norge

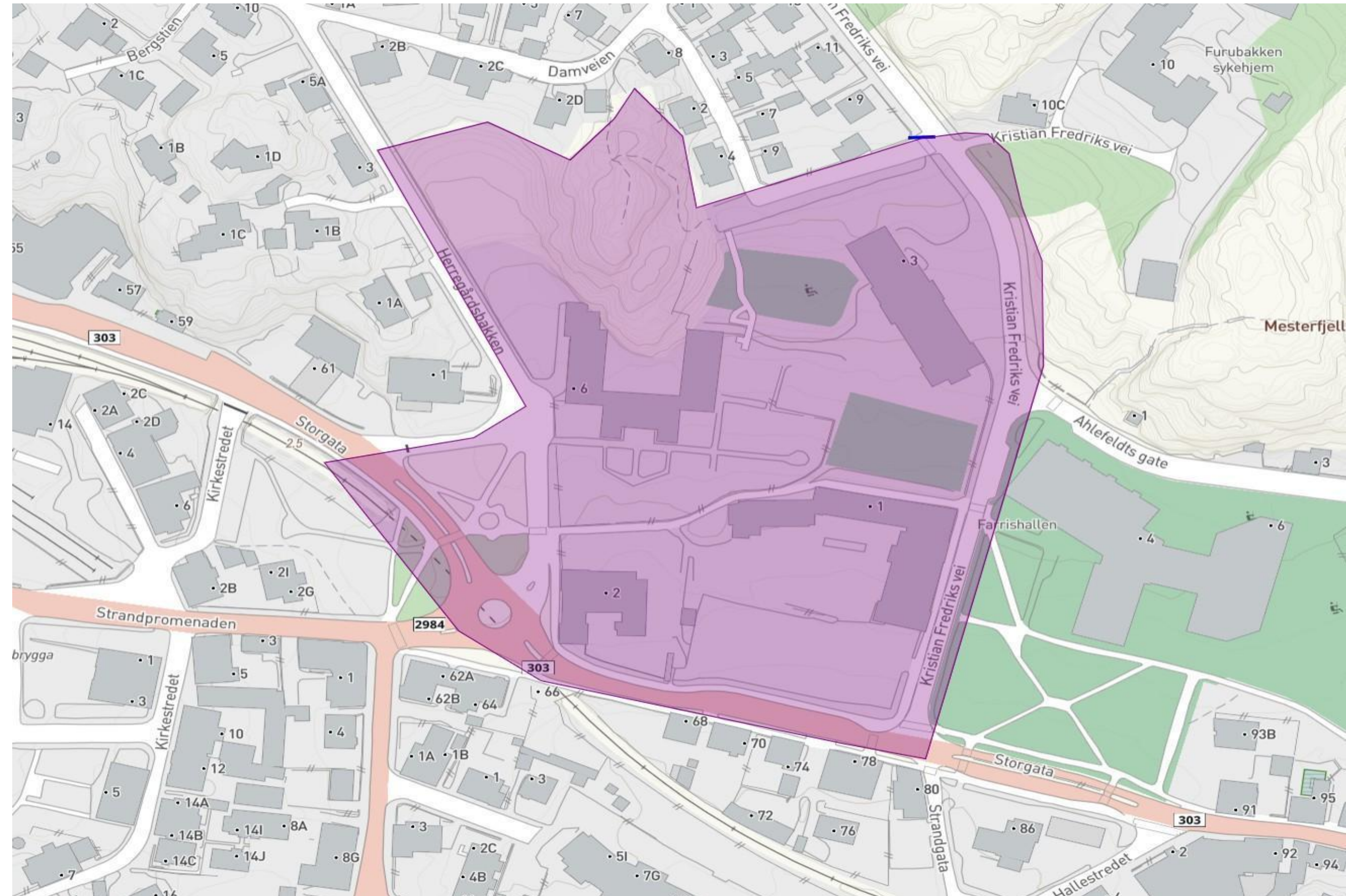
Listen blir stadig lengre ..

Foto: Ane Ringheim

Fremdriftsplan - fase 1 (2026-2027)

- Reguleringsplan og utomhusplan
- Arkeologiske undersøkelser i Herregårdshagen
- Restaurering av Herregården (eksteriør/interiør)
- Rehabilitering av Gamle Mesterfjellet skole
- Forskning og publikasjon: *Herregården og residensbyen Larvik*
- Søknader om ekstern finansiering
- Oppstart arbeid med fremtidig driftsmodell

Hva får Larvik igjen for Akantusprosjektet?

- Museums- og byutviklingsattraksjon med nasjonale ambisjoner
- En åpen møteplass som styrker inkludering, helse og livskvalitet
- En arena for urbant landbruk og lokalt næringsliv
- Bedre utnyttelse av eksisterende bygg og offentlige ressurser
- Et langsiktig løft for identitet, stolthet og stedsutvikling

Hvordan kommer vi dit?

Det er avgjørende med lokal støtte for suksess regionalt og nasjonalt samt framtidige finansieringspartnere.

Fase 3: 2032-2035

Larvik
kommune